

OpenAIRE infrastruktura kao temeljna podrška otvorenom pristupu u Europi

Obzor 2020 i otvoreni pristup publikacijama

Bojan Macan, Institut Ruđer Bošković, Knjižnica, Bijenička cesta
10000 Zagreb

e-mail: bmacan@irb.hr; openaire@lib.irb.hr

14. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica, Lovran, 13.-16.5.2015.

OpenAIRE

Open Access Infrastructure for Research In Europe

Otvoreni pristup u Europskoj uniji

- ▶ *Recommendation on access to and preservation of scientific information* (srpanj 2012.)
  - ▶ rezultati znanstvenih istraživanja (istraživači podaci i publikacije) koja su financirana javnim novcem trebaju biti dostupni u otvorenom pristupu
- ▶ *Fact sheet: Open Access in Horizon 2020* (9.12.2013.)
- ▶ *HORIZON 2020 : Multi-beneficiary General Model Agreement* (11.12.2013.)
- ▶ *Guidelines on Open Access to Scientific Publications and Research Data in Horizon 2020* (11.12.2013.) – VAŽNO!

Otvoreni pristup u Europskoj uniji

▶ Open Access Pilot in FP7

- ▶ od kolovoza 2008. do kraja FP7 programa
- ▶ obveza pohranjivanja rukopisa prihvaćenih za objavljivanje ili objavljenih radova iz 7 znanstvenih područja koja su sudjelovala u pilot projektu u digitalne repozitorije i osiguravanje otvorenog pristupa ukoliko je to moguće

▶ Open Access Mandate in Horizon 2020

- ▶ obaveza omogućavanja otvorenog pristupa svim radovima nastalim kao rezultat rada na Obzor 2020 projektima putem digitalnih repozitorija

Obzor 2020 – ŠTO?

---

pohraniti strojno čitljivu digitalnu kopiju objavljenog rada

ili

pohraniti strojno čitljivu digitalnu kopiju rukopisa prihvaćenog za objavljivanje

Obzor 2020 – GDJE?

---

u digitalni institucijski repozitorij ustanove na kojoj su zaposleni
(poželjno da je OpenAIRE kompatibilan)

ili

tematski digitalni repozitorij

ili

zamjenski digitalni repozitorij za sve institucije koje nemaju
vlastiti digitalni repozitorij – Zenodo (<https://zenodo.org/>)

Obzor 2020 – KADA?

što ranije, a najkasnije u trenutku objave rada

Obzor 2020 – otvoreni pristup – KADA?

- ▶ osigurati otvoreni pristup publikaciji pohranjenoj u digitalni repozitorij po izboru
  - ▶ ako je rad objavljen u časopisu koji je dostupan u otvorenom pristupu, otvoreni pristup verziji pohranjenoj u digitalnom repozitoriju mora biti omogućen najkasnije u trenutku objave rada u časopisu
  - ▶ u svim ostalim slučajevima otvoreni pristup verziji pohranjenoj u digitalnom repozitoriju mora biti omogućen u roku od 6 mjeseci od datuma objave rada u časopisu (12 mjeseci za područje društvenih znanosti i humanistike)

Zahtjevi iz Obzora 2020

- ▶ na samoj publikaciji autori moraju navesti:

“This project has received funding from the [European Union’s Horizon 2020 research and innovation programme] [Euratom research and training programme 2014-2018] under grant agreement No [Number]”

Zahtjevi iz Obzora 2020

- ▶ bibliografski metapodaci u repozitoriju moraju sadržavati sljedeće podatke:
  - ▶ izraze: ["European Union (EU)" and "Horizon 2020"] ili ["Euratom" and Euratom research and training programme 2014-2018];
  - ▶ naziv akcije, akronim i broj projekta (grant number);
  - ▶ datum izdavanja, podatak o eventualnom embargo periodu i trajni identifikator publikacije (npr. DOI broj)
- ▶ preporučljive su CC-BY i CC-0 licence
- ▶ preporučljivo korištenje identifikatora autora (npr. ORCID)
- ▶ preporučljivo pohranjivanje izvornih znanstvenih podataka gdje god je to moguće (Open Data Pilot)
- ▶ preporučljivo korištenje OpenAIRE infrastrukture, odnosno kompatibilnih institucijskih repozitorija (npr. FULIR)

Kako ispuniti zahtjeve iz Obzora 2020?

- ▶ samoarhivirati cjelovite tekstove radova objavljenih u recenziranim publikacijama u digitalni repozitorij kompatibilan s OpenAIRE infrastrukturom, npr.: FULIR (<http://fulir.irb.hr/>)
- ▶ samoarhivirati cjelovite tekstove radova objavljenih u recenziranim publikacijama u ZENODO (<https://zenodo.org/>) – zamjenski repozitorij za sve institucije koje nemaju vlastiti digitalni repozitorij kompatibilan s OpenAIRE infrastrukturom
- ▶ CROSBI (<http://bib.irb.hr/>) – radi se na OpenAIRE kompatibilnosti
- ▶ Hrčak (<http://hrcak.srce.hr/>) – OpenAIRE kompatibilan, no za sada još uvijek ne omogućuje bilježenje podataka o projektima

Obzor 2020 i otvoreni pristup

- ▶ obaveza otvorenog pristupa putem digitalnih repozitorija svim radovima nastalim kao rezultat aktivnosti projekata financiranih u sklopu Obzora 2020
- ▶ mogućnost objavljivanja radova u časopisima koji su dostupni u otvorenom pristupu, ali uz njihovo obavezno pohranjivanje u digitalne repozitorije
  - ▶ mogućnost plaćanja troškova objave članka u časopisima koje naplaćuju OA opciju (ti se troškovi moraju uključiti u financijski plan projekta)
  - ▶ [EC FP7 post-grant Pilot](#) – mogućnost vraćanja troškova za objavljivanje radova u OA časopisima ukoliko su ti radovi objavljeni na temelju istraživanja provedenih u sklopu FP7 projekata nakon njihovog službenog završetka

OpenAIRE kompatibilni digitalni repozitoriji

- ▶ Smjernice za interoperabilnost digitalnih repozitorija s OpenAIRE infrastrukturom (v3)
  - ▶ [Smjernice za digitalne repozitorije koji pohranjuju publikacije](#)
  - ▶ [Smjernice za digitalne repozitorije koji pohranjuju istraživačke podatke](#)
  - ▶ [Smjernice za CRIS sustave](#)

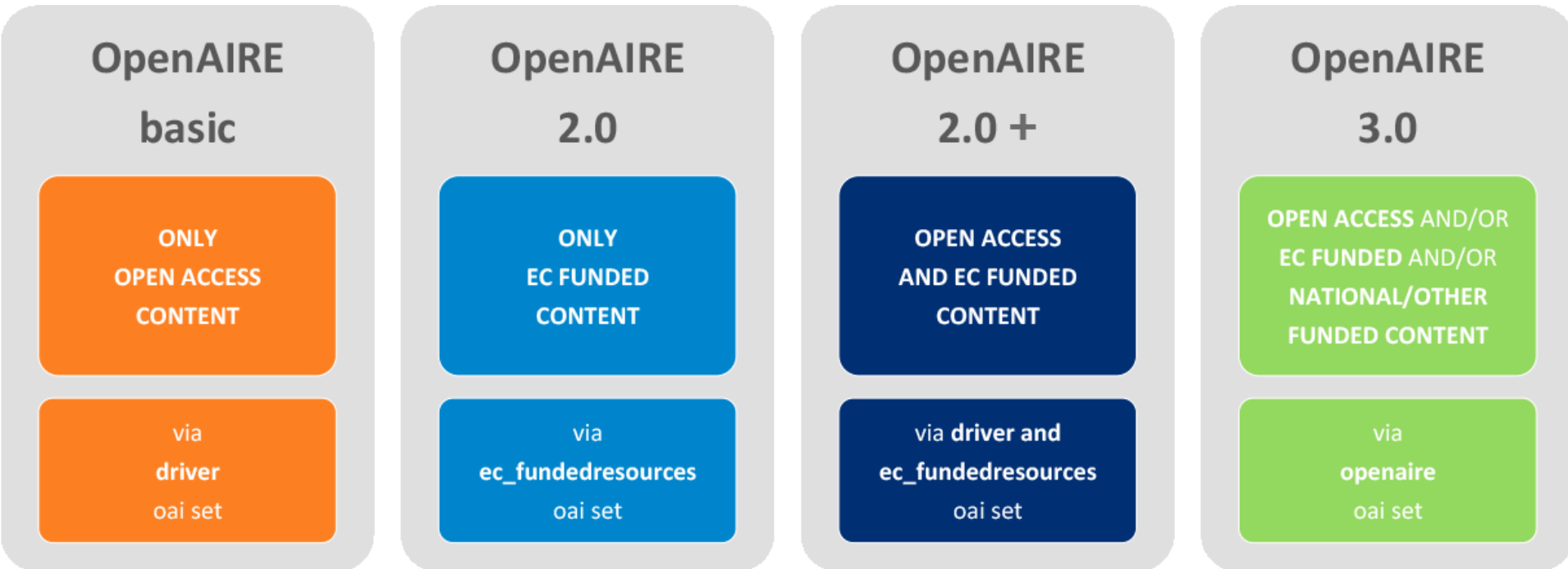
http://seniornet.org/blog/wp-content/uploads/2012/03/iStock_000017227049Small.jpg

Smjernice za digitalne repozitorije koji pohranjuju publikacije

---

- ▶ definiraju upotrebu DC elemenata metapodataka (dobrim dijelom preuzete [DRIVER 2.0 smjernice](#))
- ▶ upotreba kontroliranih rječnika
- ▶ OAI-PMH
- ▶ podaci o projektima:
  - ▶ info:eu-repo/grantAgreement/Funder/FundingProgram/ProjectID/[Jurisdiction]/[ProjectName]/[ProjectAcronym]
  - ▶ podaci o povezanosti publikacija s projektima koje financira Europska komisija, ali i svim ostalim projektima

Razine kompatibilnosti s OpenAIRE infrastrukturom

https://www.openaire.eu/images/OpenAIRE_compatibility_status.png

Razine kompatibilnosti s OpenAIRE infrastrukturom

- ▶ repozitorij mora biti prijavljen u OpenDOAR
- ▶ OpenAIRE validator (<https://www.openaire.eu/validator/welcome>) – provjera konfiguracije vlastitog repozitorija i njihovih zapisa s obzirom na OpenAIRE smjernice

Hrvatski OpenAIRE kompatibilni digitalni repozitoriji

- ▶ Repozitorij Instituta Ruđer Bošković – FULIR
(OpenAIRE 3.0)
- ▶ Repozitorij medicinskog fakulteta u Zagrebu
(OpenAIRE Basic)
- ▶ Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske – Hrčak (OpenAIRE 3.0)

Primjer unosa rada u Zenodo

ZENODO (<https://zenodo.org/>)

<http://en.hdyo.org/you/questions>